

Zgodbe rok in krajev ; prodajna razstava rokodelskih izdelkov z navdihom v lokalnih zgodbah LAS med Snežnikom in Nanosom (Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica)

Torek, 11. december 2018

Muzej Krasa, Postojna ; Kolodvorska cesta 3

17h: brezplačen voden ogled etnološkega dela muzeja

18h: otvoritev prodajne razstave s pogostitvijo

trajanje razstave: **11. december 2018 – 11. januar 2019**

Vzporedni spremljajoči fotografski razstavi projekta:

Krpanov dom, Pivka ; Prečna ulica 1

TIC Ilirska Bistrica ; Dom na Vidmu, Gregorčičeva cesta 2

Avtorji razstavljenih izdelkov: [Edita Čotar](#), [Sonja Prosen](#), [Srečko Likar](#), [Mateja Premrl](#), [Tina Renko](#), [Tatjana Udovic](#), [Mateja V. Kafol](#), Damjana Benigar Kaluža - [Art Kaluža](#), [Jana Šepec](#), [Helena Knafelc](#), Jelka Žvokelj

Mentorici razvoja izdelkov: [Jasminka Ferček](#), [Tjaša Bavcon](#) - [Oloop Design](#)

Ostali mentorji in predavatelji: Lučka Berlot, Blaž Branc, Ajda Zorko, Tadeja Pecman Penko, Nina Vastl Štefe, Nina Arnuš, Anka Pintar, Kati Sekirnik, Alenka Dolenc.

Razstava je prikaz celoletnega projekta, ki je v ospredje postavil rokodelstvo.

Pred vami je kreativnost, znanje in domišljija regijskih rokodelcev in oblikovalcev, ki so našli navdih v lokalnih zgodbah.

Ti predstavljajo sodobne veščine, kulturno dediščino in zgodovinske, mitološke ter naravne lastnosti krajev, kjer izdelki nastajajo.

Proces do končnih izdelkov so strokovno pospremili mentorji iz različnih področij, zaslužna pa so tudi prijetna srečanja, na katerih so se avtorji med seboj družili, si pomagali, sodelovali ter se učili drug od drugega.

Prototipi in prvi izdelki so nastali znotraj LAS projekta sodelovanja v regiji LAS med Snežnikom in Nanosom (Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica) v letu 2018.

Zgodbe in izdelki vseh regij, ki so sodelovale v projektu so na kratko predstavljeni v katalogu projekta, ki je dostopen v lokalnih knjižnicah in na spletu: http://rokodelci.si/?page_id=18

Vodja projekta LAS med Snežnikom in Nanosom, stiki z javnostjo:

Maja Modrijan, 041 228 900, maja.modrijan@destilator.si

Lokalne zgodbe, ki so bile ustvarjalcem v navdih:

Bele žene (občina Ilirska Bistrica)

V zavetju bistriškega skalovja in gozdov živijo raznotera bitja. Gor v planinah, pri rdečih kamnih v Podgrajah, so Stene dobrih žena. Tam, za skalo v luknji, prebivajo bele vile, divje deklice, oblečene v dolge, bele obleke. Imajo tudi krila, da letijo preko neba. So mila, dobrosrčna bitja, ki pomagajo siromakom v stiskah in ženam pri porodu ter pastirje učijo spoznavat zdravilna zelišča in njih moči. Znajo tudi svetovati in sodelovati pri kmečkih opravilih.

Svoje dolge noge si umivajo v Veliki vodi - v reki Reki, sledove njihovega plesa pa lahko srečamo na travnikih, kjer je v krogih poležana trava. Bele žene pa so tudi strašno močne. A le do polnoči. Kar se ne naredi do takrat, ni nikoli končano. V tem času prenašajo naokoli skale - školje. V svojih krilih in predpasnikih - fertahih, so nanesele težke, velike kamne v doline. Podškolje je dobilo ime po skalah, ki so jih vile nanesele s hriba nad potok. V njih so odprtine, kjer se igrajo otroci, med vojno pa so se tam skrivali partizani. Na skalah, ki so jih vile prinesle na ravnice, lahko vidimo tanke žlebiče - sledove vrvi, s katerimi so si pomagale.

Povzeto po:

Sabina Pugelj, Vile bile, 2012

Andreja Penko, Naše korenine, 2007

Marjeta Zorec, Potopimo se v globine, 2006

Mlini in jezera (občina Pivka)

Na pivškem se skrivnostno pojavlja in izginja kar 17 presihajočih jezer. Na zgornji Pivki je bil velik zidan mlin, ki je bil svojevrstno čudo: v sušnem vremenu ni imel vode, ko je močno deževalo, pa je pritekala voda kar iz zemeljskih votlin, pritisnila proti mlinu in zadosti je je bilo za pogon mlinskih kamnov. Tudi ob izviru Mišnik, ki je dobival vodo iz Parskega jezera, je nekoč stal mlin.

Mlinarji so imeli čisto svoje vraže za klicanje dežja. Verjeli so, da polna luna prinaša dež. Zato so ji v času suše, ko je bila luna na začetku prvega krajca, pomagali. Ko niso mogli mleti, so sneli mlevni kamen, ga obračali in močili z vodo. To naj bi pomagalo polniti lunino sredico, ki je v prvem krajcu votla. Tudi vrtenje brusnega kamna in na njem brušenje noža naj bi imelo skoraj enak učinek. Toda polna luna je pogosto zatajila in suša se je nadaljevala. Takrat so mlinarji uporabili še zadnje sredstvo, ki so ga imeli na razpolago: s kamnom so v enakomernih presledkih tolkli po kovini – uro in tudi več. Po žerjavici pa so posipali moko tako dolgo, da se je že od daleč videl dim, ki se je dvigal proti nebu.

Povzeto po:

Ana Horvat, Orehek pri Postojni, 2018

Pavel Medvešček, Let v lunino senco, 2006

Silvo Fatur, Zagorje in drugi zgornjepivški kraji, 2008

Drago kolenc, Dober dan, Krpanova dežela, 2006

Mogočna Nanoška kača ropotača (občina Postojna)

Nanos je za Postojnčane enako kot je Triglav za Slovence. Leta 568 se je nanj povzpel langobardski kralj Alboin, zato so ga začeli imenovati Kraljiška Rovna, Kraljevi vrh ali Kraljeva gora in Italijani mu še vedno tako pravijo. Pravijo pa, da je gora polna vode. Če se bo hrib kdaj odprl, bo zalilo celotno Postojnsko kotlino. Takrat bodo morda ponovno v uporabi kovinski obroči, vdelani v skale Nanosa. Ti so pred davnimi časi, ko je bilo v kotlini še morje, služili za privezovanje bark in čolničev.

V notranjosti gore še vedno živi boginja vode, ki ima moč, da povzroči sušo ali poplave. To je Nanoška kača, ki ima za moško roko debel život, dolga je več metrov, ima kratek in močan rep in podolgovato kosmato mačjo glavo, ki jo drži meter od tal. Po trebuhu je žareče rdeča kakor žerjavica, po hrbtu pa je črna. Po vratu in hrbtu je poraščena z valovito ščetinasto dlako, na glavi pa ima rdečo rožo ali krono. Giblje se hitro in nenavadno, ob tem pa predirljivo piska ali brlizga, zato ji pravijo tudi Brliška ali Kača ropotača. Enkrat na leto gre z Nanosa v Javornike in nazaj. Vsakih sedem let pa se odpravi proti Snežniku. Ko leze čez njive in travnike, se zemlja trese in vse močno bobni in ropota. Vsakih sto let tudi žvižga. Ko so nekoč v Stranah avgusta kosili, so videli ožgano sled premera okoli dvajset

Lokalna akcijska
skupina med
Snežnikom in
Nanosom

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirajo Republika Slovenija, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

---

centimetrov. Še danes mnogi vidijo potlačeno travo, ki jo pušča za seboj, kakor bi kdo vlekel po tleh kakšno žrd – lesen drog. Skrivnostna sled se od časa do časa vije čez travnike in njive.

Povzeto po:

Ana Horvat, Orehek pri Postojni, 2018

Sabina Pugelj, Vile bile, 2012

Andreja Penko, Naše korenine, 2007

Drago kolenc, Dober dan, Krpanova dežela, 2006